

Priručnik za rodno osviještene politike

24.12.2010. Ured za ravnopravnost spolova Ljudska prava

Ured za ravnopravnost spolova preveo je i tiskao u nakladi od tisuću primjeraka priručnik Vijeća Europe "Uvođenje rodno osjetljiva proračuna: provedba u praksi" autorice Sheile Quin Priručnik je rezultat suradnje i podrške Europske mreže za rodno osjetljiv proračun, Upravnog odbora za ravnopravnost spolova Vijeća Europe, organizacija civilnog društva i nezavisnih stručnjaka/inja.

Vijeće Europe rodno osjetljiv proračun definira kao "uvođenje rodno osviještene politike u proračunske procese" te postavlja rodno osjetljiv proračun u okvir rodno osviještene politike kao instrumenta strategije za uspostavljanje ravnopravnosti spolova.

Polazeći od toga da se rodno osviještena politika ne može ostvariti bez usredotočenosti na raspodjelu financijskih sredstava iz proračuna, priručnik donosi promjene u načinu kako se proračun analizira, planira i provodi u praksi te ističe nužnost usklađivanja političkih opredjeljenja za uspostavljanje ravnopravnosti spolova s raspodjelom sredstava. Stoga se o rodnom proračunu raspravlja kao o načinu povezivanja politike ravnopravnosti spolova s makroekonomskom politikom.

Temeljni stav iz kojeg su proizašle pomno razrađene smjernice i upute navedene u ovoj publikaciji je da su krajnji rezultati korištenja proračunskim stavkama - usluge, transferi i plaće, koji su namijenjeni građanima i građankama, odnosno ljudima različitog spola i potreba. Ističe se također da posebne sheme i programi namijenjeni isključivo ženama mogu pružiti određenu pomoć i potporu u nekim područjima, ali nisu dovoljni.

U tekstu se naglašava da to nije posebni proračun za žene, da je utemeljen na premisi da proračunski prihodi kao i rashodi nisu rodno neutralni, da je potrebno započeti proces analizom utjecaja proračuna na žene i muškarce, da omogućuje bolju usmjerenost na sve korisnike i učinkovitiju raspodjelu javnih rashoda, da zahtijeva sudjelovanje šire baze sudionika i ovisi o demokratskim procesima te da se može primijeniti na konkretne proračunske pozicije i programe.

Središnji dio ovoga priručnika je poglavlje Kako uvoditi rodno osjetljiv proračun u kojem se opisuju preduvjeti za uvođenje rodno osjetljiva proračuna i opisuju faze samog procesa. Pri tome se razrađuju obilježja okoline koja mora postojati da bi rodno osjetljiv proračun mogao prijeći fazu analitičke vježbe i poprimiti oblik učinkovitoga političkog djelovanja te opisuje postupke, konkretne instrumente, metodologije i pristupe koji će dovesti do sustavne ugradnje načela ravnopravnosti spolova u sve proračunske procese.

Pri navođenju primjera dobre prakse ističe se Austrija koja je Saveznim Ustavom iz 2008. godine obvezala vladina tijela na svim razinama da pri upravljanju proračunom budu usmjerena na ravnopravnost spolova. Belgija je 2007. godine Zakonom o uvođenju rodno osviještene politike osigurala da se Saveznom proračunu nadodaje tzv. "bilješka o rodnoj raspodjeli" u kojoj su navedeni izdaci svih tijela za aktivnosti namijenjene ostvarivanju ravnopravnosti između žena i muškaraca, a andaluzijsko zakonodavstvo iz 2003. godine propisuje procjenu utjecaja na spolove svih prijedloga

zakona i propisa. Prakse u zemljama Europske unije pokazuju mnoge sličnosti u pristupima i instrumentima, ali se naglašava prilagođenost metodologija lokalnim prilikama i stanju u svakoj zemlji.

Poglavlje pod nazivom Uvođenje rodno osjetljiva proračuna na različitim razinama bavi se pitanjima uvođenja rodno osjetljiva proračuna na različitim razinama vlasti i različitim stavkama linije rashoda. Uz niz konkretnih primjera opisuje se proces promjena odnosa prema proračunu s pozicija središnje vlasti, ministarstava, regionalne i lokalne razine te se nudi smjernice i ideje za postupanje na razini programa.

U procesu uvođenja rodno osjetljivog proračuna civilno društvo ima ulogu stručnjaka, zagovornika, kontrolora, praktičara i partnera. Primjeri djelovanja udruga iz različitih zemalja Europe opisani su u zadnjem poglavlju priručnika.

Vijeće Europe se ovom korisnom publikacijom obraća donositeljima političkih odluka, ali nudi praktične metode i sredstva svim provoditeljima odluka na nižim razinama, odnosno svima koji se susreću s planiranjem i raspodjelom proračunskih stavki u svakodnevnom radu.

Preuzimanje publikacije

<http://www.ured-ravnopravnost.hr/slike/File/biblioteka%20ONA/prirucnik-uvodenje-rodno-osjetljiva-proracuna-v1.pdf>